EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 19.6.2024.
COM(2024) 603 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Češke

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 603 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Češke

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[2] kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima EU-a. Njime se, u skladu s prioritetima europskog semestra, doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Mehanizmom se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar EU-a i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(2) Uredba o planu REPowerEU[3] donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj

---

1 SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

3 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o

sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u EU-u, dok bi se istodobno postiglo povećanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, kapaciteta za skladištenje energije i energetske učinkovitosti. Češka je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(3) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”[4], na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup privatnom kapitalu, istraživanje i inovacije, obrazovanje i vještine te jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kojima će se rješavati sadašnji problemi produktivnosti i jačati dugoročna konkurentnost EU-a i njegovih država članica. Komisija je 14. veljače 2024. Komunikaciju popratila Godišnjim izvješćem o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti[5]. U tom izvješću detaljno se opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

(4) Komisija je 21. studenog 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024.[6], čime je označen početak ciklusa europskog semestra 2024. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete tog pregleda na temelju četiri dimenzije konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenog 2023. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2024., u kojem Češka nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 12. travnja 2024., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 11. ožujka 2024.

(5) EU-ov novi okvir gospodarskog upravljanja stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97. Obuhvaća i izmijenjenu Uredbu (EZ) br. 1467/97 o provedbi postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu 2011/85/EU o proračunskim okvirima država članica[7]. Ciljevi su novog okvira održivost javnog duga te održiv i uključiv rast koji će se postići postupnom fiskalnom konsolidacijom, reformama i ulaganjima. Okvir potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i na djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica trebala bi Vijeću

---

izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Uredba Vijeća (EU) 2024/1264 od 29. travnja 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1467/97 o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) i Direktiva Vijeća (EU) 2024/1265 od 29. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

i Komisiji dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni planovi sadržavaju fiskalne i investicijske obveze i obveze pojedine države članice u pogledu reformi te obuhvaćaju četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog postupka. Kretanje neto rashoda[8] u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima trebalo bi biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili nastavi uvjerljivo smanjivati najkasnije do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % BDP-a, a da se državni deficit u srednjoročnom razdoblju smanji ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine. Komisija će radi potpore u izradi tih planova [21. lipnja] 2024. državama članicama dostaviti smjernice o sadržaju planova i naknadnih godišnjih izvješća o napretku koje će trebati dostaviti i, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2024/1263, tehničke smjernice o fiskalnim prilagodbama (referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju). Države članice trebale bi do 20. rujna 2024. dostaviti svoje srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. Države članice trebale bi osigurati sudjelovanje nacionalnih parlamenata i savjetovati se s neovisnim fiskalnim institucijama, socijalnim partnerima i drugim relevantnim nacionalnim dionicima, prema potrebi.

(6) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Češka je 1. lipnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 8. rujna 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Češke[9], koja je izmijenjena 16. listopada 2023. u skladu s člankom 18. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu te radi uključivanja poglavlja o planu REPowerEU[10]. Isplata obroka ovisi o odluci

---

[8] Neto rashodi kako su definirani u članku 2. Uredbe Vijeća (EU) 2024/1263 od 29. travnja 2024. (SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Neto rashodi znači državni rashodi bez i. izdataka za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

[9] Provedbena odluka Vijeća od 8. rujna 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Češke (11047/2021).

[10] Provedbena odluka Vijeća od 16. listopada 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 8. rujna 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Češke (13383/2023).

Komisije, koja se donosi u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Češka u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Pretpostavlja se da su ključne etape i ciljne vrijednosti u zadovoljavajućoj mjeri postignute ako dotična država članica nije ukinula mjere.

(8) Češka je 24. travnja 2024. Komisiji dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2024., a 30. travnja 2024. Program konvergencije za 2024., u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EZ) 1466/97. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2024. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Češke o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(9) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Češku za 2024.[11]. U njemu je ocijenjen napredak Češke u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Češke. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Češke u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(10) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[12], deficit opće države u Češkoj se s 3,2 % BDP-a u 2022. povećao na 3,7 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države pao s 44,2 % BDP-a krajem 2022. na 44,0 % BDP-a krajem 2023. Kako je najavila u smjernicama za fiskalnu politiku za 2024.[13], Komisija poduzima prvi korak za pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu na temelju podataka o realizaciji za 2023., u skladu s postojećim pravnim odredbama. Komisija je 19. lipnja 2024. donijela izvješće na temelju članka 126. stavka 3. UFEU-a[14]. U tom se izvješću ocjenjuje proračunsko stanje Češke jer je njezin deficit opće države 2023. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a. Uzimajući u obzir tu ocjenu i nakon razmatranja mišljenja Gospodarskog i financijskog odbora u skladu s člankom 126. stavkom 4. UFEU-a, u izvješću se zaključuje da Komisija neće u srpnju predložiti pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita za Češku.

(11) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo[15] da Češka poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike[16], uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Češkoj je preporučeno da se pripremi za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Češkoj je preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir

---

11 SWD(2024) 603 final.

12 Eurostat–Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2024.

13 COM(2023) 141 final.

14 Izvješće Komisije pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, 19.6.2024., COM(2024) 598 final.

15 Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Češke i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Češke za 2022., SL C 334, 1.9.2022., str. 19.

16 Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Češke u 2023., koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 10,5 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike[17] bio je u 2023. kontrakcijski (0,9 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) imao je u 2023. kontrakcijski učinak od 0,7 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjeni trošak ciljanih hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,1 % BDP-a. To uključuje i smanjenje troškova pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (za 0,1 % BDP-a). Ukupno gledajući, predviđeni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bio je u skladu s Preporukom Vijeća. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a iznosili su 1,1 % BDP-a u 2023. Ulaganja koja financira država iznosila su 4,4 % BDP-a u 2023., što je povećanje od 0,5 postotnih bodova u odnosu na 2022. Češka je financirala dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a. Češka je financirala javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost, među ostalim u energetsku obnovu i ugradnju opreme za korištenje energije iz obnovljivih izvora, modernizaciju i veću sigurnost željeznica te pripremu projekata za elektrifikaciju, zaštitu od poplava i zadržavanje vode okruga i općina, projekte čeških poduzeća čiji je cilj smanjenje potrošnje vode i primjena kružnih rješenja za poduzeća, javno-privatna partnerstva u području istraživanja i inovacija ili osiguravanje digitalnih uređaja za škole, što se dijelom financira iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.

(12) Glavna predviđanja iz Programa konvergencije za 2024. mogu se sažeti kako slijedi. U makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije predviđa se rast realnog BDP-a od 1,4 % u 2024. i 2,6 % u 2025. i inflacija mjerena HIPC-om od 2,7 % u 2024. i 2,4 % u 2025. Očekuje se da će se deficit opće države smanjiti na 2,3 % BDP-a u 2024. i 2,1 % BDP-a u 2025. te da će se udio duga opće države u BDP-u povećati na 45,5 % do kraja 2024. i na 46,4 % do kraja 2025. Nakon 2025. predviđa se postupno smanjenje deficita opće države na 1,6 % BDP-a 2026. i na 1,2 % BDP-a 2027. Stoga se planira da će saldo opće države tijekom trajanja Programa ostati ispod referentne vrijednosti deficita od 3 % BDP-a. Nasuprot tome, predviđa se da će se udio duga u BDP-u nakon 2025. povećati na 47,1 % u 2026. i ostati stabilan 2027.

(13) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,2 % u 2024. i za 2,8 % u 2025., a inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,5 % u 2024. i 2,2 % u 2025.

(14) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 2,4 % BDP-a u 2024. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 45,2 % do kraja 2024. Smanjenje deficita u 2024. uglavnom je rezultat ukidanja mjera za ublažavanje učinka visokih cijena energije i provedbe konsolidacijskog paketa. Na temelju Komisijinih

[17] Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti gospodarski poticaj koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

procjena predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti kontrakcijski (2,3 % BDP-a).

(15) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi u iznosu do 0,5 % BDP-a, u odnosu na 0,4 % BDP-a u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Češke. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će u 2024. rashodi financirani zajmovima iz Mehanizma za oporavak i otpornost iznositi 0,1 % BDP-a, u odnosu na 0 % BDP-a u 2023.

(16) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo[18] da Češka osigura razboritu fiskalnu politiku, osobito ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država[19] u 2024. na najviše 6,0 %. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi proračuna za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu._Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će u Češkoj doći do smanjenja neto primarnih rashoda koje financira država za 1,1 % u 2024., što je manje od preporučene maksimalne stope rasta. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(17) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Češka u 2023. i 2024. što prije poduzme mjere radi postupnog ukidanja hitnih mjera energetske potpore na snazi i da ostvarene uštede iskoristi za smanjenje državnog deficita. Vijeće je dodatno utvrdilo da bi Češka, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, trebala osigurati da budu usmjerene na zaštitu ranjivih kućanstava i poduzeća, fiskalno pristupačne te da potiču smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., neto proračunski trošak[20] mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na 1,2 % BDP-a, a predviđa se da će iznositi –0,2 % u 2024. i 0,0 % u 2025. Konkretno, pretpostavlja se da će porez na neočekivanu dobit ostati na snazi 2024. i 2025.[21]. Ako se u skladu s preporukom Vijeća ostvarene uštede iskoriste za smanjenje državnog deficita, u tim se projekcijama implicira fiskalna prilagodba od 1,4 % BDP-a u 2024., dok će u toj godini neto primarni rashodi koje financira država[22] imati kontrakcijski učinak od 2,2 % BDP-a na smjer fiskalne politike. Predviđa se postupno ukidanje hitnih mjera energetske potpore što prije u 2023. i 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, predviđa se da će se ostvarene uštede u cijelosti iskoristiti za smanjenje državnog deficita. I to je u skladu s preporukom Vijeća.

---

18 Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Češke za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Češke za 2023., SL C 312, 1.9.2023., str. 22.

19 Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez i. diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. rashoda za kamate, iii. rashoda za cikličnu nezaposlenost te iv. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

20 Ta vrijednost predstavlja razinu godišnjeg proračunskog troška tih mjera, uključujući prihode i rashode i, ovisno o slučaju, isključujući prihode od poreza na neočekivanu dobit dobavljača energije.

21 Za mjere za koje je Češka navela da će ostati na snazi do kraja 2024. u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. pretpostavlja se proračunski učinak i u 2025.

22 Taj se učinak mjeri kao promjena primarnih rashoda opće države, bez i. dodatnog proračunskog učinka diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. jednokratnih rashoda, iii. rashoda za cikličku nezaposlenost i iv. rashoda koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročnu (10-godišnju) prosječnu stopu potencijalnog rasta nominalnog BDP-a, izraženo kao udio u nominalnom BDP-u.

(18) Osim toga, Vijeće je Češkoj preporučilo i da očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstava iz drugih fondova EU-a, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država smanjiti na 4,2 % BDP-a u 2024. u odnosu na 4,4 % BDP-a u 2023. Na to smanjenje utječe završetak programskog razdoblja 2014. – 2020. za strukturne fondove EU-a, za koje su sredstva bila na raspolaganju do 2023. Uzimajući u obzir taj dodatni čimbenik, procijenjeno je da su javna ulaganja u 2024. u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će se javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova EU-a, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost, smanjiti na 1,0 % BDP-a u 2024. s 1,1 % BDP-a u 2023. Na to smanjenje utječe završetak programskog razdoblja 2014. – 2020. za strukturne fondove EU-a, za koje su sredstva bila na raspolaganju do 2023.

(19) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 1,9 % BDP-a u 2025. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do povećanja udjela duga opće države u BDP-u na 45,5 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je posljedica negativnog ukupnog salda, što je djelomično neutralizirano rastom nominalnog BDP-a.

(20) Strukturni proračunski saldo Češke smanjio se s prosječno gotovo uravnoteženog salda u razdoblju 2014. – 2019. na –2,9 % u 2023. Razlog tomu bile su trajne mjere, kao što je smanjenje poreza na dohodak, i povećanje naknada iz sustava socijalne sigurnosti, uključujući automatsku indeksaciju mirovina u skladu s inflacijom, koje se nisu financirale odgovarajućim rastom prihoda. Zbog povećanja troškova zbog starenja stanovništva dolazi do dodatnog pritiska na fiskalnu održivost u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Češka je 2023. izmijenila prvi stup mirovinskog sustava, uključujući smanjenu indeksaciju mirovina i strože prijevremeno umirovljenje. Međutim, bez dodatnih promjena očekuje se povećanje rashoda za mirovine za oko 3 postotna boda do 2060. zbog predviđenog udvostručenja omjera ovisnosti starijih osoba[23], ograničavanja dobi za umirovljenje te i dalje velikog broja osoba koje odlaze u prijevremenu mirovinu. Ako se ne financira odgovarajućim rastom prihoda, predviđeno povećanje rashoda koji nastaju zbog starenja stanovništva moglo bi srednjoročno i dugoročno povećati rizike za fiskalnu održivost. Vlada predlaže da se zakonska dob za umirovljenje poveže s očekivanom životnom dobi te da se uspori rast novoostvarenih prava na mirovinu. Ako se provedu, tim bi se promjenama poboljšala fiskalna održivost mirovinskog sustava. Druge moguće mjere za dugoročno rješavanje pitanja fiskalne održivosti uključuju povećanje ponude radne snage poticajima za povećanje stope sudjelovanja osoba nakon dobi za umirovljenje.

(21) Nedostatak radnika koči konkurentnost i produktivnost. Zaposlenost majki mogla bi se povećati, što je vidljivo iz niske zaposlenosti žena nekoliko godina nakon poroda. Osim nedostatka dostupne skrbi o djeci, porezni sustav i sustav naknada odvraća roditelja s nižim primanjima, posebno majke, od povratka na posao. Trogodišnji roditeljski dopust, visoke porezne olakšice za nezaposlene bračne drugove i obiteljske naknade kojima se roditelj s nižim primanjima potiče na uzimanje dugih dopusta odvraćaju roditelje, osobito majke, od rada ili traženja posla. Oporezivanje dohotka od

[23] Prema Izvješću Komisije o starenju stanovništva za 2024. iz travnja 2024.

rada za primatelje drugog dohotka u kućanstvu 2022. bilo je iznad prosjeka EU-a i iznad poreznog klina za samce s istom razinom plaće. Poticanjem roditelja s nižim primanjima da radi ili traži posao također bi se poduprli veći prihodi mirovinskog sustava.

(22) Ukupni porezni prihodi Češke u odnosu na BDP znatno su ispod prosjeka EU-a u 2022. (35,3 % u usporedbi s prosjekom EU-a od 40,2 %). Gospodarski rast i fiskalna održivost mogli bi se poduprijeti proširenjem porezne osnovice tako što će se povećati udjeli poreza koji manje štete rastu. Periodični porezi na nekretnine su među porezima koji najmanje štete rastu, ali prihodi od takvih poreza vrlo su niski i iznose 0,2 % BDP-a u usporedbi s prosjekom EU-a od 1,0 % BDP-a (u 2022.). Unatoč povećanju periodičnih poreza na nekretnine 2024. sustav periodičnog oporezivanja nekretnina u zgradama i stambenim jedinicama temelji se na površini nekretnine, što dovodi do nejednakog oporezivanja nekretnina iste vrijednosti i ne omogućuje odgovor na promjene vrijednosti nekretnina. Uvođenjem sustava vrednovanja nekretnina u kojem se vrijednosti nekretnina uzimaju kao porezna osnovica, vrijednosti nekretnina usklađuju s tržišnim vrijednostima te se omogućuju redovita ažuriranja vrijednosti nekretnina povećala bi se učinkovitost poreza kao instrumenta za ublažavanje povećanja cijena nekretnina i omogućilo da se postojeći stambeni fond najproduktivnije iskoristi. To bi pak povećalo cjenovnu pristupačnost stanovanja i sposobnost ljudi da se sele radi zaposlenja, čime bi se podržao gospodarski rast i povećali prihodi od periodičnih poreza na nekretnine.

(23) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku, brz nastavak djelotvorne provedbe plana, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Češke zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana izvršile do kolovoza 2026., ključno je da Češka nastavi provedbu reformi i ubrza ulaganja tako što će riješiti problem novih kašnjenja te pritom ojačati apsorpcijski kapacitet. Apsorpciju sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost posebno ograničavaju ograničenja administrativnih kapaciteta u nekim provedbenim tijelima. To je posebno vidljivo u područjima u kojima je potrebno više stručnog znanja, kao što su digitalna i zelena tranzicija. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(24) U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Češka u okviru preispitivanja fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja treba do ožujka 2025. preispitati svaki program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024., kao i u svojem nacionalnom energetskom i klimatskom planu. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava EU-a uključenih u svaki od tih programa. Češka je ostvarila napredak u provedbi kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi i znatne regionalne razlike. Regije Severozápad i, u manjoj mjeri, Moravskoslezko zahvaćene su razvojnom zamkom. Ključno je ubrzati provedbu programâ kohezijske politike, uz jačanje administrativnog kapaciteta, posebno u tim regijama. Prioriteti koji su dogovoreni u programima i dalje su relevantni. Konkretno, potrebno je razviti administrativni kapacitet regija, poboljšati međusobno partnerstvo i

povećati njihovu odgovornost kako bi se povećala apsorpcija sredstava EU-a među malim općinama, malim i srednjim poduzećima (MSP-ovima) i lokalnim nevladinim organizacijama. Kako bi se ubrzala zelena tranzicija potrebno je provesti ulaganja kojima se potiče održivi gradski i regionalni promet i infrastruktura za alternativna goriva, zajedno s povećanom upotrebom obnovljivih izvora energije, kao i ulaganjima u energetsku učinkovitost i kružno gospodarstvo. Važno je dovršiti planirane mjere za prilagodbu klimatskim promjenama, s naglaskom na mjerama prirodnog zadržavanja vode. Prioritet je i pojačati integraciju osoba raseljenih iz Ukrajine koje su pod privremenom zaštitom, među ostalim na tržište rada u skladu s njihovim vještinama. I dalje je važno usredotočiti se na učinak mjera povezanih sa skupinama u nepovoljnom položaju, kao što su Romi.

(25) U kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja treba posvetiti dodatnu pozornost mogućnosti veće mobilizacije sredstava iz privatnog sektora, posebno širom upotrebom financijskih instrumenata u kombinaciji s bespovratnim sredstvima. Takvim inovativnim instrumentima može se iskoristiti više privatnih ulaganja, posebno u energetsku učinkovitost, rješenja za čistu energiju i poslovni razvoj. Kapaciteti Nacionalne razvojne banke trebali bi se učinkovitije koristiti za provedbu financijskih instrumenata u programima kohezijske politike. Uzimajući u obzir njezinu ambiciju da bude više od umjerenog inovatora, Češka bi mogla iskoristiti i inicijativu Platforma za strateške tehnologije za Europu u područjima digitalnih tehnologija i inovacija duboke tehnologije, čistih i resursno učinkovitih tehnologija i biotehnologija i, prema potrebi, uskladiti se s nacionalnom strategijom pametne specijalizacije radi potpore transformaciji industrije.

(26) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Češka se suočava s dodatnim izazovima koji se odnose na javnu upravu i konkurentnost.

(27) Češka javna uprava je pod pritiskom da održi svoju privlačnost kao poslodavac i zadrži talente u javnoj službi To se posebno odnosi na stručne, rukovodeće i informatičke poslove. Izmjene Zakona o državnim službenicima stupile su na snagu 2023., a njima su uvedeni utvrđeni mandati viših državnih službenika, brži postupci zapošljavanja i šire mogućnosti za privlačenje vanjskih kandidata. Međutim, rascjepkanost upravljanja ljudskim resursima otežava sustavniji pristup upravljanju talentima. Veličina češke javne uprave ispod je prosjeka EU-a po rashodima i broju zaposlenih. Ipak, plaće su niže nego u privatnom sektoru za usporedive razine obrazovanja i realno su se smanjile za više od 10 % u odnosu na 2004., čime se dodatno smanjuje privlačnost javne službe. Jačanje kapaciteta češke javne uprave radi privlačenja, zadržavanja i razvoja talenata ključno je za povećanje njezine učinkovitosti i kvalitete usluga.

(28) Češka javna uprava ima ključnu ulogu u održavanju konkurentnosti gospodarstva jer oblikuje regulatorno okruženje i javna ulaganja, posebno u vezi s usporednom tranzicijom. Rezultati češkog javnog sektora i djelotvornost vlade ostali su stabilni i blizu su prosjeka EU-a u 2022. Međutim, i dalje postoje izazovi u strateškom usmjeravanju i donošenju politika utemeljenih na dokazima. To zahtijeva smanjenje rascjepkanosti po odjelima i jačanje kapaciteta za strateško usmjeravanje kako bi se poboljšala dosljednost strategija i njihova provedba u svim politikama. Rascjepkani lokalni administrativni kapaciteti Češke znatan su čimbenik zbog kojeg se, među ostalim, mali korisnici ne mogu učinkovito koristiti sredstvima EU-a. Apsorpcijom malih općina, malih i srednjih poduzeća i lokalnih nevladinih organizacija poboljšalo bi se pružanje potpore podnositeljima zahtjeva, primjerice imenovanjem zajedničkih

voditelja projekata i pružanjem sveobuhvatnih informacija o tome kako se mogu prijaviti za financiranje sredstvima EU-a na jednom mjestu. Prioritet je u tom pogledu razvoj ciljane potpore za jačanje lokalnih administrativnih kapaciteta u strukturno zapostavljenim regijama kao što su Severozápad i Moravskoslezsko. Dobar primjer Fonda za pravednu tranziciju pokazuje da bi se regije aktivirale kad bi imale snažniju ulogu u utvrđivanju svojih posebnih potreba.

(29) Uspješnost Češke u području inovacija i dalje koči nedjelotvoran prijenos tehnologije i znanja te slabe veze između akademske zajednice i industrijskog sektora. Javni rashodi za istraživanje i razvoj koje financiraju poduzeća i dalje su oko polovine prosjeka EU-a (0,023 % BDP-a u odnosu na 0,045 %), a posljednjih su godina u padu, što pokazuje niski stupanj suradnje (i poticaja za takvu suradnju) između akademske zajednice i poduzeća. To uvelike opterećuje prijenos rezultata istraživanja u gospodarstvo i ograničava inovacijski kapacitet Češke, što je vidljivo, na primjer, iz ograničenih prijava patenata, koje su i dalje znatno ispod prosjeka EU-a (0,83 postotna boda po milijardi BDP-a u 2020., u usporedbi s 3,4 postotna boda). Mjere za strukturno poboljšanje i jačanje prijenosa tehnologije u Češkoj, posebno usmjerene na jačanje učinkovitosti prijenosa tehnologije i olakšavanje stvaranja *spin-off* poduzeća, mogle bi pomoći u svladavanju tog izazova. Očekuje se da će se projektom u okviru instrumenta za političku potporu programa Obzor, koji je započeo 9. lipnja 2024., Češkoj pružiti konkretna potpora i preporuke politike u pogledu jačanja veza između znanosti i poduzeća.

(30) Smanjuje se sudjelovanje u visokom obrazovanju i stjecanje diploma, što povećava nedostatak kvalificiranih radnika. Stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja među osobama u dobi od 25 do 34 godine pokazuje silazni trend od 2021. i četvrta je najniža u EU-u (33,7 % u odnosu na prosjek EU-a od 43,1 %), što je daleko od cilja EU-a od 45 %. Od 2016. do 2021. broj upisanih studenata smanjio se za 11,6 %, a stope napuštanja studija stalno su visoke. Financijska potpora studentima stalno je niska (2,5 % javnih rashoda u odnosu na prosjek EU-a od 18,8 %) unatoč empirijskim dokazima koji pokazuju visok proizvodni povrat ulaganja u visoko obrazovanje.

(31) Nedostatak radnika i neusklađenost vještina i dalje su gorući izazov koji ometa konkurentnost češkog gospodarstva. To bi se moglo poboljšati mjerama kao što su reforma reguliranih profesija i veća uključenost sektorskih stručnih vijeća u rješavanje dugotrajnog nedostatka kvalificiranih radnika. Osim toga, Češka je primila najveći priljev osoba raseljenih iz Ukrajine pod privremenom zaštitom po stanovniku EU-a. Međutim, više od 50 % njih radi na manje kvalificiranim položajima nego u Ukrajini, a kao jasna prepreka navodi se jezik. Nadalje, oko 30 % ispitanika tvrdilo je i da je priznavanje kvalifikacija prepreka boljem zaposlenju. Pojednostavnjenjem priznavanja stranih kvalifikacija i povećanjem sudjelovanja nedovoljno zastupljenih skupina na tržištu rada, uključujući osobe raseljene iz Ukrajine pod privremenom zaštitom, mogle bi se smanjiti napetosti na tržištu rada.

PREPORUČUJE da Češka u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. U skladu sa zahtjevima reformiranog Pakta o stabilnosti i rastu, u 2025. ograničiti rast neto rashoda[24] na

[24] U skladu s člankom 2. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/1263 „neto rashodi” znači državni rashodi bez izdataka za kamate, diskrecijskih mjera na strani prihoda, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se

stopu koja je u skladu s održavanjem deficita opće države ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom i zadržavanjem duga opće države na razboritoj razini u srednjoročnom razdoblju. Poduzeti mjere za osiguravanje dugoročne fiskalne održivosti mirovinskog sustava. Sniziti poreze i naknade koje odvraćaju roditelje od povratka na posao kako bi se promicalo veće sudjelovanje žena na tržištu rada. Poboljšati poticaje za nastavak rada osoba koje su blizu umirovljenja. Poduzeti korake za povećanje prihoda od periodičnih poreza na nekretnine.

2. Jačati administrativni kapacitet za upravljanje planom za oporavak i otpornost, ubrzati ulaganja i održati dinamiku u provedbi reformi. Izbjeći nova kašnjenja kako bi se omogućila kontinuirana, brza i djelotvorna provedba plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, i tako osigurati završetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U okviru njihova preispitivanja u sredini programskog razdoblja i dalje se baviti dogovorenim prioritetima i poduzeti mjere za veću mobilizaciju sredstava iz privatnog sektora, među ostalim upotrebom inovativnih financijskih instrumenata, a radi poboljšanja konkurentnosti razmatrati mogućnosti koje pruža inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu.

3. Jačati kapacitete češke javne uprave radi privlačenja, zadržavanja i razvoja talenata, posebno onih s analitičkim, upravljačkim i informatičkim vještinama. Smanjiti rascjepkanost po odjelima i ojačati kapacitete za strateško usmjeravanje kako bi se poboljšala usklađenost svih politika. Podupirati suradnju među općinskim upravama, među ostalim pružanjem potpore za izgradnju administrativnih kapaciteta usmjerenih na strukturno pogođene regije.

4. Poticati inovacije poboljšanjem prijenosa tehnologije iz akademske zajednice u poduzeća, podupiranjem osnivanja *spin-off* poduzeća i *start-up* poduzeća te povećanjem sudjelovanja u tercijarnom obrazovanju. Pojačati konkurentnost gospodarstva smanjenjem neusklađenosti vještina i potreba tržišta rada, pojednostavnjenjem priznavanja stranih kvalifikacija i povećanjem sudjelovanja nedovoljno zastupljenih skupina na tržištu rada.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik

financiraju sredstvima Unije, cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te jednokratnih i drugih privremenih mjera.